Miljø-
direktoratet

Oppfølging av pålegg i Kragerøvassdraget

Dialogmøte og befaring 17.09.2026

Kjetil Lønborg Jensen

Miljø-
direktoratet

SKAGERAK KRAFT AS
Postboks 80
3901 PORSGRUNN

Trondheim, 10.05.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/2650

Saksbehandler:
Kjetil Lønborg Jensen

Pålegg om å utrede tiltak for reetablering av laks og effektiv toveis vandring av anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget

Vi viser til varsel om pålegg den 23.02.2024.

Pålegget er utarbeidet i samråd med NVE og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Vedtak

Miljødirektoratet pålegger Skagerak Kraft AS å gjennomføre følgende tiltaksrettede utredninger i løpet av 2024-2026:

1. Sammenstille og oppdatere kunnskapsgrunnlaget om anadrom fisk, ål og annet viktig naturmangfold i Kragerøvassdraget. Sammenstillingen skal ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap som foreligger i fagrapporter og andre kilder, som skal vurderes i lys av relevant ny kunnskap og metoder, og det skal gjennomføres supplerende undersøkelser der det framkommer behov for dette. Sammenstillingen skal inkludere beskrivelser av opprinnelig og dagens artssammensetning og -utbredelse i vassdraget, med vekt på arter/bestander med stor forvaltningsinteresse som ål, laks, sjøørret, storørret og elvemusling, vannkvalitet og hydromorfologiske forhold, samt menneskeskapte og naturlige barrierer for fiskevandring oppover i vassdraget. Videre skal produksjonspotensialet og innsjøenes betydning for ål og anadrom fisk vurderes, inkludert faktorer som påvirker overlevelse. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag er sentralt for påleggets hovedintensjon, som er tiltaksutredning for reetablering av laks og effektiv toveis vandring av anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget (jf. påleggets pkt. 2 og 3).

2. Utrede tiltak for sikker og effektiv toveis vandring av ål og anadrom fisk forbi de fem kraftverkene i Kragerøvassdraget fra Toke til elvemunningen i Kilsfjorden. Tiltaksutredningen bør ta utgangspunkt i NINA sin studie fra 2013 med anbefalte tiltak for å sikre toveis vandringsmuligheter for laks i Kragerøvassdraget (NINA rapport 943), men må bygge på oppdatert kunnskap om effektive vandringsløsninger forbi vannkraftanlegg, jf. bl.a. SafePass-prosjektet og mønsterpraksis for sikker toveis fiskevandring, samt nyere

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Pålegget – 5 punkter

1. Sammenstille og oppdatere kunnskapsgrunnlaget om anadrom fisk, ål og annet viktig naturmangfold i Kragerøvassdraget – og gjennomføre supplerende undersøkelser der det framkommer behov for dette
2. Utrede tiltak for sikker og effektiv toveis fiskevandring forbi de fem kraftverkene fra Toke til Kilsfjorden
3. Utarbeide en oppdatert strategi/tiltaksplan for styrt reetablering av en laksebestand fra anbefalt donorstamme
4. Planlegge og iverksette midlertidig tiltak for oppsamling og flytting av oppvandrende ålefaringer fra Kammerfoss til oppvekstområder oppstrøms Dalsfoss
5. Utredningene skal gi et solid beslutningsgrunnlag mht. forventede effekter av tiltakene, nyttevirkninger og kostnader – for i neste fase å kunne tas videre til detaljplanlegging og tiltaksgjennomføring i et oppfølgende pålegg

Delprosjekter / delleveranser

- **Delprosjekt 1 – Sammenstilling og oppdatering av kunnskapsgrunnlaget**
  - 2025 – Innledende rapport med utpeking av supplerende undersøkelsesbehov
    → presentert i statusmøte januar 2025
  - 2025-2026 – Flere rapporter – Resultater fra feltundersøkelsene i 2025
    → presentert i statusmøter oktober, mars og mai

- **Delprosjekt 2 – Tiltaksutredning om vandringsløsninger og reetablering av laks**
  - 01.07.2026 – Delrapporter om løsninger for toveis vandring og reetablering laks

- **Midlertidig prosjekt - Tiltaksplan ålefaringer**
  - Strakstiltak for oppsamling og flytting av ålefaringer fra Kammerfoss til trygge oppvekstområder oppstrøms Dalsfoss f.o.m. sesongen 2026

Leveranser

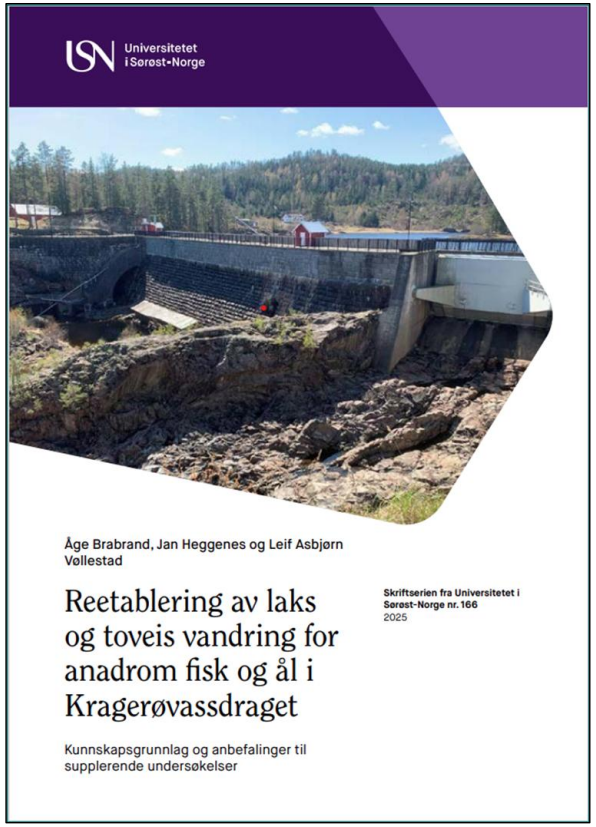
Universitetet i Sørøst-Norge
Åge Brabrand, Jan Heggenes og Leif Asbjørn Vøllestad
Reetablering av laks og toveis vandring for anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget
Kunnskapsgrunnlag og anbefalinger til supplerende undersøkelser
Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 166
2025

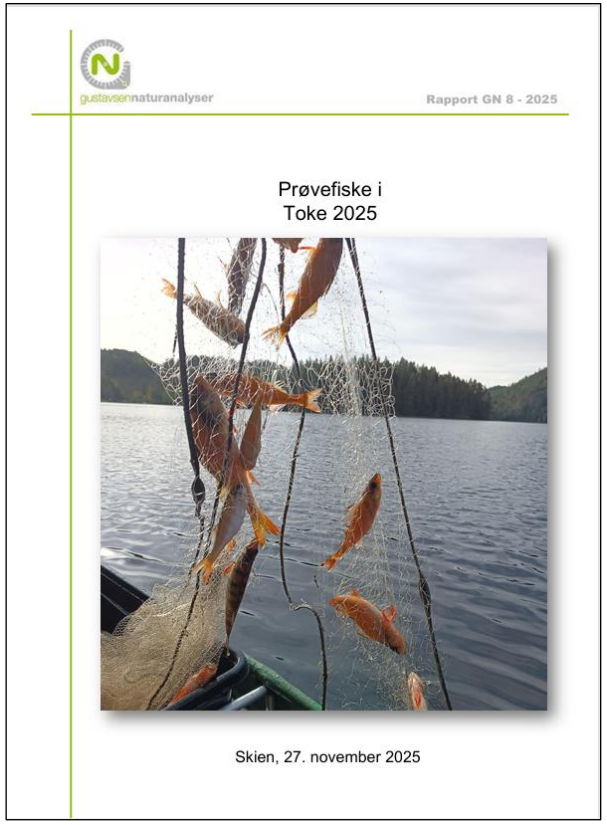
gustavsennaturanalyser
Rapport GN 8 - 2025
Prøvefiske i Toke 2025
Skien, 27. november 2025

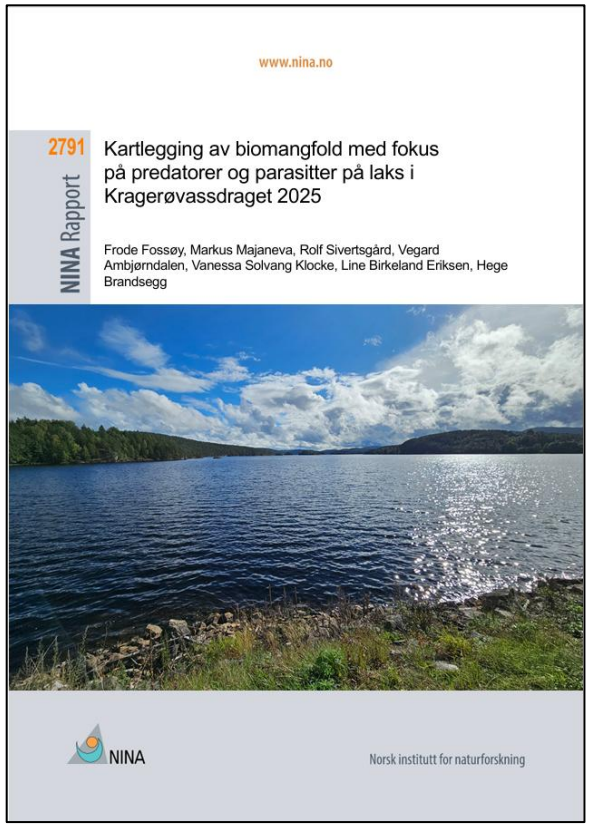
www.nina.no
2791
NINA Rapport
Kartlegging av biomangfold med fokus på predatorer og parasitter på laks i Kragerøvassdraget 2025
Frode Fossøy, Markus Majaneva, Rolf Sivertsgård, Vegard Ambjørndalen, Vanessa Solvang Klocke, Line Birkeland Eriksen, Hege Brandsegg
NINA
Norsk institutt for naturforskning

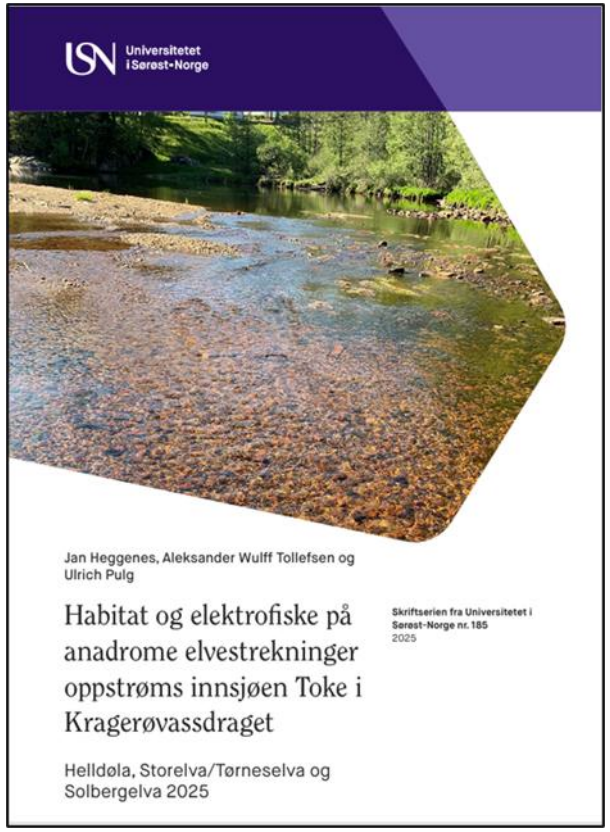
Universitetet i Sørøst-Norge
Jan Heggenes, Aleksander Wulff Tollefsen og Ulrich Pulg
Habitat og elektrofiske på anadrome elvestrekninger oppstrøms innsjøen Toke i Kragerøvassdraget
Helldøla, Storelva/Tørneselva og Solbergelva 2025
Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 185
2025

Leveranser (forts.)

Skagerak Kraft AS

Plan for oppsamling og flytting av ålefaringer ved Kammerfoss

Oppdragsnr.: 52501563 Dokumentnr.: R01 Revisjon: J01 Dato: 2025-11-28

NORCE Norconsult

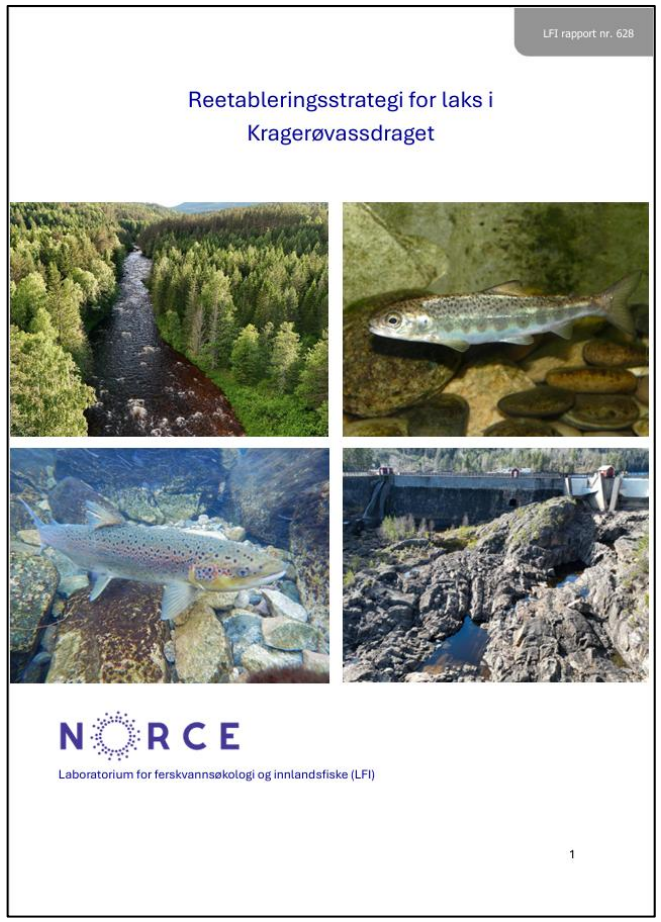
LFI rapport nr. 628

Reetableringsstrategi for laks i Kragerøvassdraget

NORCE

Laboratorium for ferskvannsøkologi og innlandsfiske (LFI)

1

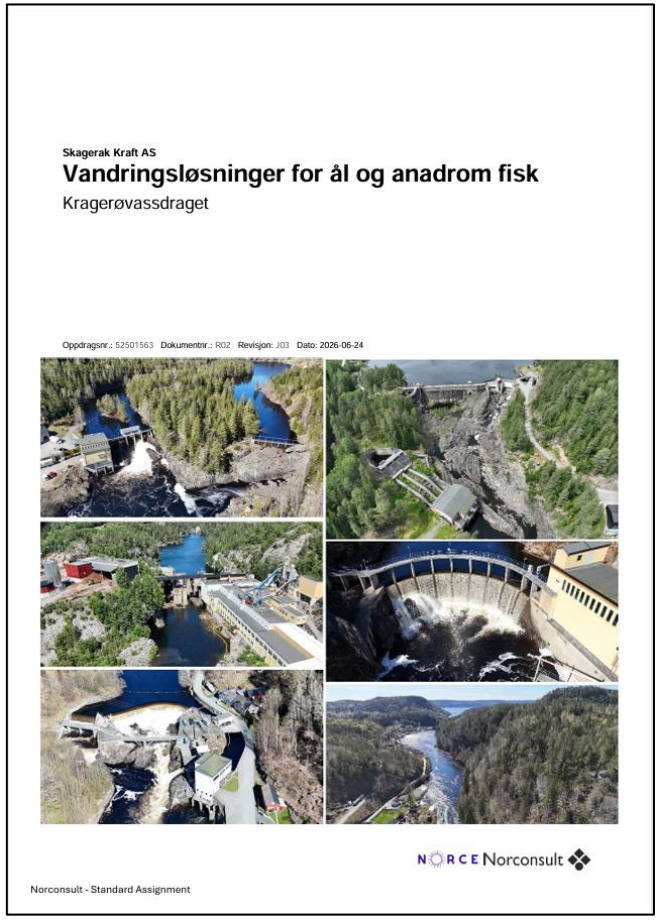
Skagerak Kraft AS

Vandringsløsninger for ål og anadrom fisk

Kragerøvassdraget

Oppdragsnr.: 52501563 Dokumentnr.: R02 Revisjon: J03 Dato: 2026-06-24

NORCE Norconsult

Norconsult - Standard Assignment

Pålegget er besvart – hva skjer videre?

Pålegget 2024, pkt. 5: «*Utredningene skal gi et solid beslutningsgrunnlag mht. forventede effekter av tiltakene, nyttevirkninger og kostnader – for i neste fase å kunne tas videre til detaljplanlegging og tiltaksgjennomføring i et oppfølgende pålegg.*»

- Miljødirektoratet anser de pålagte utredningene som grundig besvart av en høyt kvalifisert ekspertgruppe.
- Pålegget fra 2024 er dermed i hovedsak utkvittert, men det midlertidige tiltaket med fangst og transport av ålefaringer vil bli fulgt opp videre.
- **Videre prosess («*neste fase*»):** Skal gjøres grundige avveiinger fra myndighetenes side (Mdir i samråd med NVE, SF, MT) mht. innretning og omfang av mulige oppfølgende pålegg. Vil baseres på kunnskapsgrunnlaget og det juridiske rammeverket.
- Pålegg vil som alltid bli varslet og gjenstand for høring.

Miljø-
direktoratet